

Muştu

Müslüman Arnavutluk'un Sesi

www.muslimanarnavutluk.com

4 Eylül 2009 Cuma – Sayı: 52

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Merhaba derken,

Müslüman Arnavutluk'un Sesi Muştu'nun
52.sayısı ile selamlıyoruz sizleri.

İçinde bin aydan hayırlı Kadir Gecesi'ni barındıran Ramazan ayına ulaşmış olmanın mutluluğunu paylaşıyoruz. Bu, Müslümanların ilahi teklife yönelik sözlerini kontrol etmeleri ve Allah'ın onlara yüklediği sorumluluklardan yüz çevirdiklerini, bunları hafife aldıklarını gördükleri /fark ettikleri / hissettikleri anda kabule şayan bir tövbe ile alemlerin rabbine dönmeleri gerektiğinin hatırlatıldığı ve bunu gerçekleştirebilenlerin bir ömre bedel bir ilahi lutufa nail olacaklarının hatırlatıldığı bir aydır. Bu ayın son Cuma gününde Kudüs Günü'nün idrak edildiğini, Müslümanların özgür Kudüs'e olan aşk ve inançlarının bu günde tüm dünyada her türlü etkinlik ile dillendirildiğini, bu aşkın ve azmin bir kez daha ilan edildiğini belirtmek isteriz. Kudüs Günü ile ilgili programlara destek vermenin Müslümanlar için bir vecibe olduğuna inanıyoruz.

Selam ile...

O ti me dritë shpërndan

O ti me dritë që shpërndan, rrit tulipanët e një jete
Ti eja shpejt, se kur nuk je, pranvera vyshket, e një jete

Ky kaos-oqean i zyrtë-gjykimin dot s'ia errëson,
Atij që gjen në fjalën tënde, brerore-endur të një jete.

Kur prroje lotësh do të rrjedhin-mos më shiko me sy qortues!
Me zinë që po mbaj për ty un`bredh kudo në vise jete.

Gjalloj, po brenda jetë s`kam, a do çuditej njeri vallë?
Ditët e ndarjes le mënjanë-se janë vetëm plagë jete.

Po more udhë gjithandej, je kërcënuar nga mësymjet
Të ndjek nga pas me fre në dorë, kalorës i palodhur jete!

Gjer gdihet dita-në gostira,-i ëmbël gjumi në mëngjes,
Ti zgjohu! Koh`e lirë shkoi, të prehjes çaste të një jete.

Ai kaloi dje këndeje, po sytë fare nuk m`i hodhi,
O zembr`e shkretë s`t`u fanitën, veçse këto mashtrime jete.

Hafiz, ti fjalët i qëndis, qënë fletore gjithësie,
Kujtime, ndofta, do të mbeten edhe këndime të një jete!

Hafiz SHIRAZI

26. Thuaj: "O All-llah, Sundues i çdo sendi, Ti ia jep pushtetin atij që do, Ti ia heq prej dore pushtetin atij që do dhe e përul atë që do, e lartson atë që do. çdo e mirë është në dorën Tënde, vërtet, Ti ke mundësi për çdo gjë!"
27. Ti e fute natën në ditë dhe Ti e fute ditën në natë, Ti nxjerr nga i vdekuri të gjallin dhe nga i gjalli të vdekurin dhe Ti e begaton pa masë atë që do!
28. Besimtarët të mos i miësojnë mosbesimtarët, e t'i lënë manash besimtarët. E kush bën atë, ai nga feja e All-llahut nuk ka asgjë, përveq për qëllim ruajtja prej të keqës së tyre. All-llahu ju tërheq vërejtjen prej (dënimit të) Tij pse vetëm te All-llahu është e ardhmja.
29. Thuaj: "Edhe nëse e fshefin atë që keni në zemrat tuaja ose, e publikoni, All-llahu e di gjithçka ka në qiej e ç'ka në tokë; All-llahu është i plotëfuqishëm për çdo send.
30. Ditën kur çdo njeri e gjen pran vete atë që veprimi mirë ose keq, e për atë të keqe që bëri, do të dëshiroj që në mes tij dhe në mes asaj të jetë një distancë shumë më e madhe (e mos ta shohë). All-llahu u jep të frikësohen prej dënimit Tij, megjithqë All-llahu është i mëshirshëm ndaj robëve.
31. Thuaj: Nëse e doni All-llahun, atëherë ejani pas meje që All-llahu të ju dojë, t'ju falë mëkatet tuaja, se All-llahu është që fal shumë, mëshiron shumë.
32. Thuaj: "Binduni All-llahut dhe të dërguarit, e ata refuzojnë, atëherë All-llahu nuk i do pabesimtarët!"
33. All-llahu e zgjodhi (pejgamber) Ademin, Nahun, familjen Ibrahimit, familjen Imranit mbi popujt tjerë (të asaj kohe).
34. Që janë pasardhës njëri prej tjetrit. All-llahu dëgjon gjithçka dhe i di të gjitha.
35. (Përkujtohu) Kur gruaja e Imranit pat thënë: "Zoti im, Unë këtë që është në barkun tim, vendosa ta kushtoj thjesht vetëm për shërbimin Tënd, pra pranoje këtë prej meje, vertetë Ti je Ai që dëgjon e dil!"
36. E kur ajo e lindi tha: "Zoti im, unë e linda femër!" Po All-llahu e di më së miri atë që ajo e lindi. E mashkulli nuk si femra. "Dhe unë e emërtova atë Merjeme, e atë dhe pasardhësit e saj po t'i lë Ty në mbrojtje prej djallit të mallkuar.
37. Zoti i saj e pranoi premtimin e saj si është më mirë, e rriti me një edukatë të mirë e të plotë dhe e vuri nën kujdesin e Zekirjas. Sa herë që hynte Zekirjaja në mihrabin e saj gjente te ajo ushqimin e thonte: "Ai është nga All-llahu, se All-llahu atë që do pa masë e furnizon!"
38. Aty në atë moment Zekirjaja e lut Zotin e tij e thotë: "Zoti im, falma edhe mua nga ana juaj një pasardhës (fëmijë) të mirë, vërtet, Ti je dëgjues i lutjes"!

1848 İhtilalleri Sırasında Osmanlı Devleti'nin Balkanlar ve Adalar'da Aldığı Önlemler

Hamiyet SEZER FEYZİOĞLU

Napolyon'un alt-üst ettiği Avrupa düzenini yeniden kurmak için toplanan Viyana Kongresi (1815) kararları ile oluşturulan Restorasyon Dönemi, bilindiği gibi 1830 İhtilalleriyle son bulmuştur. Özellikle ülkelerin toprak bütünlüğüne saygı gösterilmesi ve sınırların korunması konusundaki söz birliği Yunan isyanı sonrası 1829 Edirne Antlaşmasıyla Avrupa Devletlerinin baskısı ve karışması sonunda Yunanistan'a bağımsızlık kazandırılması ve ardından 1830 Londra Antlaşması ile bunun pekiştirilmesi Viyana Kongresi kararlarının bundan böyle uygulanamayacağına önemli bir kanıt olmuştur.

Bununla birlikte 1830 Ayaklanmaları ile Fransa'da iktidar değişikliği olmuş, Louis Philippe mecliste ant içerek 9 Ağustos 1830'da göreve başlamıştı. Böylece, Fransa'da demokratik bir yönetim kurulmuş ve ihtilal başarılı olmuştur. Halk egemenliğinin her şeyin üstünde olduğunu ortaya koyup benimseten bu hareket diğer Avrupa ülkelerinde de yankılar

uyandırmış, ayrıca, uluslararası ilişkilerde de etkiler yapmıştır.

Belçikalılar, Fransa' da ihtilal çıktıktan bir ay sonra Viyana Kongresi'nin birleştirdiği Hollandalılara karşı ayaklanmışlar, bağımsızlıklarını ilan etmişlerdi. Avusturya, Rusya, Prusya bu ayaklanmaya karşı çıkarken İngiltere ve Fransa ise sempati ile karşılamışlardı. 1830 Londra Konferansı ile Belçika'nın bağımsızlığının benimsenmesi, sınırlarının belirlenerek meşruti bir krallık kurulması, milliyetçilik ve liberalizmin başarısı olmuştu. Öte yandan Viyana Kongresi 'nde parçalanmış olan İtalya'da da ayaklanmalar baş göstermişti. Halk hem anayasa hem de yabancı egemenliğinden kurtulmak istiyordu. Ancak Avusturya'nın müdahalesi ile sonuç alamadılar. 1830 Fransız İhtilali, Almanya, Polonya, İspanya ve İngiltere' de de etkilerini hissettirmişti.

1830 – 1930 arası Yunanistan

Avrupa hükümdarlarının 1830'da Liberalizmi birkaç ülkede başarısızlığa uğratmış olmaları, liberal ve hürriyetçi akımı önleyememiş, aksine, bir tepki olarak daha da kuvvetlenmesine neden olmuştur.

Avrupa' da 1815-1830 tarihleri arasında görülen sosyal, ekonomik, kültürel ve özellikle siyasi gelişmeler 1830 İhtilalleriyle güçlenmiş, 1840'lara gelindiğinde yeni bir yapı ortaya çıkmıştı. Bu durum 1815 Viyana Kongresi ile oluşturulan ve Restorasyon dönemi diye bilinen düzenle uyuşmamaktaydı. Yeni bir çatışma ortamına girilmişti. Bu ortam bütün Avrupa 'yı sarsarak 1848 İhtilallerini hazırlamıştır. 1848' den önceki yıllarda liberalizmi ifade eden fikirler ve kavramlar, anayasalı siyasal rejim, seçim hak ve hürriyeti, basın hürriyeti gibi ilkelere toplanmıştı. 19. yüzyılın ilk yarısında Avrupa toplumlarının geçirmiş olduğu önemli bir gelişme de ekonomik alanda ortaya çıkmıştır. Sanayi bu dönemde büyük gelişme kaydetmiştir. Sanayin gelişmesi ve üretimin artması, ulaşım sorununu ortaya çıkarmış ve bunun sonucu olarak da demir yolları yapımı hız kazanmıştır. Ekonomik alandaki bu gelişmelerin, fikir bakımından bir takım sonuçları olmuştur. Ulaştırma araçlarının gelişmesi, toplumları birbirine yaklaştırmış

ve bu da fikir akımlarının yayılmasını kolaylaştırmıştır. Bir diğer sonuç da, artan üretimin önce Avrupa kıtasında pazar araması, gümrük duvarlarına tepki göstermesi ve milletlerarası ticaret alanında serbesti fikrinin gelişmesidir. Bu durum hürriyetçilik akımına da güç kazandırmıştır. Bir başka sonuç ise sanayinin ortaya çıkardığı problemler olmuştur. Bu da işçi sınıfının büyümesi, ücretlerin düşüklüğü ve şehir nüfusunun genişlemesi sonucu, özellikle sanayi şehirlerindeki sefalet sorunudur.

19. yüzyılın ortalarında ortaya çıkan kuvvetli bir akım da Nasyonalizmdir. Bu akım özellikle İtalya ve Almanya'da gelişmiştir!. İşte bütün bu sebepler bir araya gelince böyle bir ortamda 1848 İhtilalleri patlak vermiştir.

Yukarıda sözünü ettiğimiz ihtilaller doğal olarak Osmanlı Devleti'ni de etkilemiştir. Özellikle Balkan topraklarının kritik bir mevkide bulunması, yaşayan halkların da bu olaylardan etkilenebileceği ihtimalini ortaya çıkarmıştır. Böyle bir durumla karşı karşıya kalmak istemeyen Osmanlı Devleti, Avrupa olaylarını yakından takip etmiştir.

Osmanlı devlet adamları olayların çıktığı ilk andan itibaren Avrupa'daki elçileri aracılığıyla bilgi almış, ona göre politika

geliştirmiştir. Özellikle, Avusturya'da çıkan isyanlar, sınır olması ve topraklarında yaşayan Slav halkların yakınlığı nedeniyle Osmanlı Devleti'ni etkilemiştir. Osmanlı yöneticileri de öncelikle Balkanlar' da, Adalar' da askeri tedbirlerini artırmıştır. Bu olayları takip ve alınan tedbirler arşiv belgelerinin ışığında aşağıda aktarılmaktadır. Bilindiği gibi 1848 İhtilalleri Osmanlı 'nın almış olduğu tedbirlere rağmen, "Macar Mültecileri Sorunu olarak yansımış ve bir süre Devleti zor durumda bırakmıştır.

Avrupa'daki ihtilal ve çatışmalarla ilgili olarak Osmanlı Devleti de ilk tedbirlerini almaya başlamıştır. Ülkenin her tarafına emirler çıkartılarak idarecilerin dikkatli olması istenmişti. Özellikle Balkanlar'daki eyalet ve sancaklardaki gelişmeler sıkı bir takibe alınmıştı. Çünkü, olaylar, Osmanlı sınırlarına yakın yerlerde ve komşu bölgelerde cereyan etmekteydi. Bilhassa, Avusturya' daki isyanların haricinde Avusturya ve İtalya arasında savaş çıkmış, bunlar da direkt Osmanlı Devleti'ni ilgilendirir olmuştur. Balkan Eyaletlerinde alınan askeri tedbirlerin dışında, boğazlar, adalar, ve limanlarda da savunmaya yönelik güçlendirme girişimleri söz konusudur.

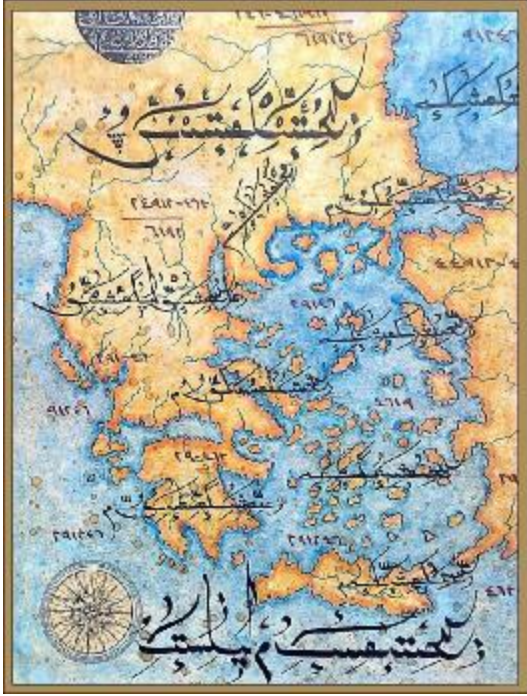
Boğazlar ve Adalarla İlgili Gelişmeler:

Avusturya ve İtalya arasındaki çatışmaların Arnavutluk ve Adriyatik kıyılarına sıçrama ihtimali vardı. 4.Alnacak önlemler konusunda Kaptan Paşa, Seraskerin görüşleri alınmış, onların verdikleri bilgiler doğrultusunda bir politika oluşturulmuştu. Bu çerçevede, Preveze limanının ve Arnavutluk kıyılarının tahkimatına ilişkin olarak, buralara birkaç gemi gönderilmesi düşünülmüştür.

Herhangi bir durumda Boğazların savunmasının iyi olması gerektiği düşüncesinden hareketle, önce tespitler yapılmıştı. Buradaki kale ve . tabyaların tamire ihtiyacı var mı ya da yenisinin yapılması gerekir mi gibi soruların cevaplarını bulmak amacıyla bölgeye memurlar gönderilerek incelemelerde bulunması sağlanmıştı. Elde edilen veriler Tophane-i Amire Meclis-i Askeri'de değerlendirilmiş ve gerekenlerin neler olduğu belirlenmiştir. Bunları 01.04.1848 (26 R 64) tarihli meclis yazısında anlamaktayız. Alınacak tedbirler bu yazıda bir bir sıralanmıştır. Buna göre;

Çanakale Boğazı'nın Anadolu yakasında, Kale-i Sultaniye, Kumkale arası, Rumeli tarafında Maydos köyü civarındaki yerler istihkam edilmeliydi. Yine Rumeli tarafında Bigalı, Değirmenburnu, Kilidbahir, Anadolu tarafında Köseburun

tabyalarının güçlendirilmesi gerekiyordu. Boğazın muhafazası ile ilgili beş alay piyade ve iki alay süvari nizamiye askerine ayrıca, iki bölük süvari ve altı bölük piyade topçu askerine ihtiyaç vardı.

Ege adaları

Karadeniz Boğazının korunması için de tedbirler alınmalıydı. Boğazın Rumeli tarafında Telli Tabya, Kavak Kalesi, Anadolu tarafında da Macar ve Kavak kaleleri, Kılburnu ve Elmas tabyalarının kuvvetlendirilmesi gerekiyordu. Bu kaleler ve tabyalar merkeze yakın olduğundan ihtiyaç halinde asker sevk edilebileceği için destek olarak bir alay piyade nizamiye askeri ile Tophane- i Amire' den bir alay istihkam askerinin gönderilmesi yeterli olacaktı. Boğazlarla ilgili Meclis-i Tophane-i Amire'de yapılan görüşmeler

sonucunda olabilecek masraflar da belirlenmiştir. Boğazların tahkimatı için beş altı yük kuruş masrafa ihtiyaç duyulabileceği tahmin edilmekteydi. Bu konuda girişimlerin yapılması ile ilgili olarak da Maliye Nezaretine, Kaptan Paşa'ya emirler yazılarak gerekli tedbirlerin alınmasına karar verilmiştir

- Yapılacak olan hafif istihkam inşaatlarının masrafı, belirtildiği gibi beş altı yük kuruş olarak Maliye Nezaretine bildirilmiş, bunun dışında ihtiyaç duyulan askerin düzenlenmesi için de Serasker Paşa'ya ve Kaptan Paşa'ya bildirilmiştir. Tamir ve inşa için harcamalar yüklü olacağından Meclis-i Vala'da da müzakere edilmesi gereği doğmuştu.

Yetkili kişilere yapacakları işlerle ilgili ve önerilerini de almak üzere emirler yazıldığı anlaşılmaktadır. Yazılan emirlere gelen cevaplarda başka tedbirlerden de bahsedilmektedir. Örneğin Kaptan Paşa'nın cevabında Boğazların kuvvetlendirilmesinin dışında adaların da asayişinin düzenlenmesi gerekiyordu. Cevap yazısı 24 Nisan'da Meclis-i Umumi ve Has'da okunmuş ve genel olarak Kaptan Paşa'nın da düşünceleri doğrultusunda şu fikirler ortaya çıkmıştı. Adalar arasında gidip gelen 33 adet gemiden başka 14 tane de Sefine-i Hümayun-ı Hazret-i Şahane vardı. Bunların ikiye ayrılmasıyla boğazlara veya ikisinden hangisinin

kuvvetlendirilmesi gerekli görülüyorsa oraya gönderilmesinin uygun olacağı sorgulanmaktaydı. Bölgede nasıl bir tedbir alınacaktı. Sadece hırsız kayıklarına karşı kullanılacaksa bu gemiler fazla idi. Bu yüzden şu zamanda Donanma-yı hümayun dağınmak olmaksızın toplu tutulmalıydı ve gerekli görülen yerlere birer ikişer ufak gemi gönderilip kalanlarının hazır tutularak, hangi boğazda ihtiyaç olursa oraya gönderilmesi önerilerinde bulunuyordu. Donanma-yı Hümayunun asla dağınmak olmayarak Haliç'te hazır bir şekilde toplu bekletilmesi, gerektiğinde de derhal yola çıkarılmasının uygun olacağı kararına varılmıştı. Sonuçta Girit adasının özel bir mevkiide ve daima haber almaya aracı olması nedeniyle burada bir vapur bulundurulması, Atina'da da Osmanlı sefaretiyle haberleşme gereğinden dolayı oraya da bir gemi göndermek lüzumundan iki yere gemi gitmesi uygun görülmüştü

- Adalara ilişkin savunma tedbirleri alınırken, gönderilecek askerin içecek, yiyecek ve barınma ihtiyaçlarını karşılamak hususundaki imkanlar da incelenmişti. Adaların bir çoğunda içme suyu sıkıntısı yoktu. Ancak, yeterli yiyecek üretilemediği için dışarıdan gelmekteydi. Bu yüzden askerin yiyeceğinin beraberinde gitmesi gerekecekti. Girit, Kıbrıs, Rodos, İstanköy, Midilli, Sakız adalarında da bazı han ve haneler askerin barınmasına olanak

sağlamakta iken diğer adalarda böyle bir imkansızdı. Askerin çadırlarda kalması bir çözüm olabilir, fakat kış geldiğinde bu da mümkün olamayacaktı. Buna rağmen şimdilik çadır gönderilmesi sorunu çözecekti.

Donanma Müşiri Halil Paşa'nın bölge ile ilgili verdiği bu bilgiler, Darı Şura-yı Askeri'de incelenmiş ve adalardan hangisinin kuvvetlendirilmesi, hangisine ne kadar asker gönderileceği konusunda da görüşleri sorulmuştu

Adalara gönderilecek askerin sağlanması da problem olmuştur. Mevcut askeri birliklerden özellikle Rumeli' den asker kaydırılması imkanı yoktu. Çünkü oralarda da tedbirli olmak gerekiyordu. Yapılacak şey ya yeni redif birlikleri düzenlemek ya da yerel başı bozuk askerleri oluşturmaktır. Fakat redif askerlerinden bölük, tabur oluşturmak için yoklamaları yeni yapılmıştı. Başı bozuk askeri kullanmak uygun olacaktı. Ancak, bunların da iyi idare edilmesi gerekiyordu. Aksi takdirde verimli olamaz asayişsizlik yaratabilirlerdi. Onun için de Nizamiye askeri subaylarının emeklilerinden yararlanılabilmeli. Bu şekilde hayli asker toplanabilirdi. Dar-ı Şura-yı Askeride yapılan müzakereler sonucunda, adalara gönderilecek askerin bir kısmı yakındaki uygun askerlerden kalan kısmı da topçu askeri emeklileri ve

başı bozuk askerlerinden olması konusunda görüş birliğine varıldı. Adalar da gruplandırıldı. İbsara, Sakız, Bozbaba, Taşoz adasının Limni'den idare edilmesine, kalanların yerlerine göre eşit ve gerekli askerin gönderilmesine yiyeceklerini beraber götürmelerine, Girit, Kıbrıs, Rodos, İstanköy, Midilli ve Sakız' da oturmaya elverişli yerler olmasından dolayı bir sorun yaşanmayacağından diğerlerine de kısa kadar çadır sevkine karar verilmişti

Dar-ı Şura-yı Askeri'deki görüşmelerin sonuçları bir müzekkere ile B~b-ı Ali'ye sunulmuş ve Meclis-i Has'da da adalara asker gönderilmesi konusu ayrıntılarıyla tartışılmıştı. Nizamiye askerini harekete geçirmeye gerek olmadığı ve bu yüzden söylenildiği gibi başı bozuk askerin düzenlenerek devreye sokulması görüşü ağırlık kazanmıştı. Redif askerin devreye sokulmak istenmemesinin sebebi, bölük, tabur teşkilatı henüz tamamlanmamış olduğundan toplanmaya kalkılsa üç ay gibi bir zaman alacaktı. Aslında, başı bozuk askerin düzenlenmesi de sorunu çözmeği gibi probleme de neden olabilirdi. Çünkü bu tür birliklere asayiş bozabilecekleri, halkı rahatsız edebilecekleri gibi nedenlerle güvenilmiyordu. Ne yapılabilir diye bir çok fikir alışverişinden sonra adaların karşısında olan uygun yerlerde Nizamiye askerlerinin bulundurulması,

gerektiğinde oradan asker gönderilmesi düşüncesi uygun bulundu. Buna göre kıyıdaki uygun bir yerden görevlendirilecek olan gemilerle ihtiyaç halinde asker sevk edilebilirdi. Örneğin Sakız'ın karşısında Çeşme vardı veya daha uygun bir yere Nizamiye askeri yerleştirilebilir ve buradan gönderilebilirdi. Ayrıca bir çok yerde Nizamiye askeri zaten yerleştirilmişti. İzmir' de bir tabur, Ayvalık'ta dört bölük Nizamiye askeri bulunuyordu. Bu fikir herkesçe kabul görmüş ve askerin sevki ve gerekli gemilerin düzenlenme ve gönderilmesi konuları Seraskerliğe ve Kaptan Paşa 'ya bildirilmişti LL. Adalar ve Boğazlar ile ilgili durum bu şekilde iken aynı zamanda Balkan eyaletlerinde de gelişmeler takip edilmekte, önlemler alındığı gözlenmektedir.

Balkanlardaki Gelişmeler:

Gelişmelerden bölgedeki yetkililer, halk ve Osmanlı hükümeti de tedirgin olup olayları takip etmekte, öncelikle ne gibi tedbirler alınabileceği konusunda ilgililerle görüş alış-verişinde bulunmaktaydı. Öte yandan Yunanistan'dan olumsuz haberler gelmekteydi. Bu nedenle, Ordu Müşirine yazılan 06.04.1848 (Gurre-i Ca 64) tarihli Preveze Meclisinin görüşlerini içeren mazbatada, bir takım gelişmelerden ve isteklerden söz edilmektedir. Fransa'da

çıkan ihtilalin Yunanistan'da bazı etkileri olacağı ve taraftarları olduğu, Osmanlı topraklarına herhangi bir tecavüz olabileceği ve ihtilalin yayılabileceği ihtimalinden bahsedilmekteydi. Bu noktada Preveze ve Narda taraflarının istihkam bakımından zayıf olduğu ve halkının da Arnavutlar gibi silahlı ve bu silahı kullanabilme yeteneğine sahip olduğu bilinmektedir. Eğer Yunanistan'dan bir takım tecavüzler olursa buradaki reaya da onlarla birleşerek zorluk çıkarabilirlerdi. Bu yüzden Preveze ve Narda'da bulunan iki tabur Nizamiye askeri birleştirilse bile yeterli olmayacağından, yeni askerler gönderilerek istihkamın kuvvetlendirilmesi gerekiyordu. Bunun için de başka yerlerden iki tabur asker ve iki topun bölgeye kaydırılması istenmekteydi

Hemen ertesi günü, Avrupa olaylarının etkisiyle çıkabilecek her hangi bir olaya karşı tedbirli olunması ve asayişin korunması amacıyla emir çıkmıştı. Emirde: Böyle nazik bir durumda, Osmanlı Hıristiyan tebası arasında fesat çıkarmak üzere dışarıdan bazı kişilerin Osmanlı topraklarına gelerek dolaşabilecekleri, bu yüzden bu gibi kişilerin hareket ve ikametlerine dikkat edilmesi, tezkere ve pasaport evrakları olmayanların seyahatlerine izin verilmeyerek mürur tezkeresi uygulamasına özen gösterilmesi, bu kişilerin ellerinde kitap vs. gibi basılı

eşya bulunursa ellerinden alınarak İstanbul'a gönderilmesi bildirilmişti (C 2 Ca 64 'te). Bu emrin ülkenin her tarafına gönderildiği anlaşılmaktadır. Çünkü, Erzurum Eyaleti Valisi de bu konuda cevap yazmıştır (25 Ca 64- 30.04.1848). Cevabında bölgede fesat çıkarabilecek kişiler olmadığı, olması halinde emirde söylendiği şekilde gerekenin yapılacağı açıklanıyordu

Osmanlı İmparatorluğu'ndan ayrılan ve komşu olan Yunanistan'daki durumu orada görevli Osmanlı Devleti elçisi Kostaki Efendi' den öğrenmekteyiz. Onun anlattıklarına göre; İtalya, Fransa daha sonra Avusturya, Bavyera, Prusya

ülkelerinde çıkan büyük ihtilaller, yapılan siyasi değişimlerin etkisiyle Yunanistan'da yönetimde değişiklikler ortaya çıkarmıştı. Bu sırada tayin olan Yunan vekillerinin çoğunluğu Fransa taraftarı, geri kalanlar Rusya ve İngiltere taraftarları idi. Bu durum Yunan halkı üzerinde de etkili olmuştu. Bir ihtilal çıkması ihtimali vardı. Böyle bir durumda 1841 senesinde olduğu gibi Osmanlı topraklarına geçerek fitne ve fesada niyetli olanlar bulunuyordu. Bu fesat ehlinde kurulu Etniki Eteryia(Philiki Heteria) cemiyetinin taraftarları asker, para toplayıp, bir takım ilanlarla Yenişehir, Selanik, Rumeli taraflarına göndererek Osmanlı Devleti reayasını ayaklandırmak düşüncesindeydi. Kostaki bunları işitmiş, Yunan Yabancı İşler Vekiline söylemek ve fikrini almak için görüşme yapmıştı. Elçi görüşmede, eski başvekil, eski kumandan, maliye muavinin, ve diğerlerinin sulh içindeki halkı karıştırmak düşüncesinde olduklarını, bunların yapacaklarından ümitsizliğe düşecek bir durum olmasa da, bir alay kendini bilmez kişinin fikirlerini hükümetin kabul etmediğini halka ilan etmesini ve olayların engellenmesi için gerekenin yapılmasının devletler arası kurallar ve hukukun gereği olduğunu, vekile bildirdiğinde, vekil bunları bildiğini ancak korkacak bir şey olmadığını ifade etmişti. Buna ilaveten vekilin ifadesine göre, bu tür harekete girişenlerin haklarında bunları koruyan

kanunların varlığı nedeniyle hükümet öğüt vermekle yetinecekti. Yunan hükümeti bunun için taşralardaki Yunan müdürlerine hitaben emirler ve tembihler göndererek bunları engelleyebileceğini düşünmekteydi. Ancak, bu fesat çıkaran kişilerin haklarında bir şey yapılmadıkça yani bunlardan bazıları cezalandırılmadıkça Devlet-i Aliye hoşnut olamazdı. Çünkü bunların düşünceleri fiile geçemeyecek bile olsa Yunanistan hükümetinde bu tür düşmanca teşekküller olabileceği fikri veya bu fesat kişilerin sevk ve tahrikiyle reaya arasında da olay çıkartacak olurlarsa her devletin kabul görmüş siyaset usulü dışında şiddetle cezalandırılacağı oldukça açıktı. Milletler hukukuna ve dost ilişkilerine aykırı olarak Yunanistan içinde böyle teşekküllerin olması Yunan hükümetinin müsamahasından olup, Osmanlı Devleti'nin bunların sebeplerini ortadan kaldırmaya mecbur olduğunu elçi ifade ederek görüşmeye son vermişti. Kostaki Efendi, Yunan yetkililerin kaza müdürlerine gönderilen tembihnamelerden kendisini yatıştırmak için sefarethaneye de birkaç örnek gönderdiğini iletmektedir. Ancak, alınan tedbirlerin bundan öteye gitmediğini elçi açıklamaktadır.

Yunan halkının arasında işitildiği gibi bir uygunsuzluk ortaya çıkarsa Narda(Arta) ve Preveze taraflarının askeri kuvvetlerinin

artırılması gerekeceğinden, bunun için iki tabur piyade ve iki top gönderilmesi gerektiği ifadesiyle icrası konusunda gelen yukarıda söz edilen meclis mazbatasını Rumeli Ordusu Müşiri Mehmet Emin Paşa'ya ulaştığında o da bu konudaki düşüncelerini ve nelerin yapılabileceğini açıklamıştı. Paşa, Preveze ve Narda bölgelerinin nazik durumda olduğunu, Yanya'daki Nizamiye askerlerinin görünürde Yanya, aslında ise Narda ve Preveze'yi korumakla görevli bulunduğunu, gerektiğinde hemen oraya sevk olacağını bildirmektedir. Bundan başka, şu ara başka yerlerden de bölgeye asker göndererek kuvvetin artırılması gerekli ise de, ancak bölgedeki bütün mevkiilerin önemli olduğunu, böyle bir olayla karşılaşılması halinde ihtiyaç kadar askerin sevk edilmesini ifade etmektedir. Ayrıca, Yanya taraflarına gelenlerin tezkereleri ve ne amaçla geldikleri dikkatle incelenmekteydi. Böylece asayişin sağlanmasına özen gösterildiği anlaşılmaktadır.

Avrupa'daki olaylardan dolayı Osmanlı tebası olan Hıristiyanların hal ve hareketleri izlenmeye başlanmış ve bu konuda dikkatli olunması, gerekli askeri tedbirlerin alınması konusunda yöneticilere emirler gönderilmişti. İşte bu emirlere cevap verenlerden birisi Vidin Eyaleti Müşiri Hüseyin'dir. Müşir emri almıştı.

Reyanın hareketlerini dikkatlice takip ediyordu. Özellikle mürur tezkerelerinin kontrollerine özen gösterildiğini bildirmekteydi.

Osmanlı Devleti'nde Avrupa olaylarının yarattığı etkilerin en çok hissedildiği bölgelerden biri de Bosna olmuştur. Bosna Eyaleti Müşiri Mehmet Tahir'in Eyaletin durumu konusunda sık sık bilgi verdiğini belgelerden öğrenmekteyiz. Bunlardan 15.05. 1848 (11 C 64) tarihli yazısında bölgede asayişin hüküm sürdüğü, ancak bazı problemlerin çıkabileceğini anlatmaktaydı. Bosna'da yönetici ve ileri gelenlerin reaya üzerindeki zulümleri daha önce çıkan emirler sonucunda sona erdirilerek asayiş sağlanmıştı. Ancak, Avrupa'da çıkan olayları fırsat bilen bu kişiler tekrar zulümlere başlamışlar ve reyanın şikayetine sebebiyet vermişlerdir. Şikayetlerin olduğu kazalara görevliler göndererek güven ortamı yaratılmıştı. Bölgede bir alay süvari, iki tabur piyade ve iki bin başı bozuk askeri vardı. Bu askeri kuvvet asayişin sağlanmasında yeterli görünmemektedir. Boşnakların her an bir ihtilal çıkarma ihtimali söz konusuydu. Bir ihtilal halinde de askeri kuvvet yeterli değildi. Bölgenin bu durumunu aktaran vali, takviye kuvvet istemekteydi. Bosna valisinin istekleri konusunda kendisine, Rumeli' deki her bölgenin özellikle Yenişehir ve Bulgaristan olmak üzere

nazik durumda olduğu, seraskerden görüş alınması gerektiği, Rumeli Ordusu'ndan birlik gönderilemeyeceği, ancak başı bozuk askeri yazılmasının uygun olabileceği, bunun dışında olayların çıkmasına fırsat verilmemesine çalışılması gerektiği ve oradan toplanacak asker konusunda müşirle haberleşileceği 02.06.1848 (29 C 64) tarihli yazı ile bildirilmektedir.

Bosna Eyaleti Müşiri Mehmet Tahir'in kısa bir süre sonra 4 Haziran 1848 (Gurre-i Recep 64) tarihli bir yazı daha yazmıştır. Bölgede durum kritik bir hal almıştı. Halk hoşnutsuzdu ve dışarıdan tahrikler olmaktaydı. Bosna Eyaleti 'nde yaşayan halk, Hırvat bölgesinde yaşayanlarla yakındır ve Bosna reayasını kışkırtmaktadır. Bu yüzden askeri kuvvet ve araç-gerece ihtiyaç vardı. Bir bölük Nizamiye askeri ve iki bin nefer başı bozuk askerinin bölgeye gönderilmesinin acele sağlanması vali tarafından istenmişti. Bu konuda eyalet ileri gelenleri ile Trovnik Meclisi'nden de bir mazbata düzenlenerek Devlete bildirilmiştir. Ayrıca, bir pusula ile de harp araç gereçlerinin Selanik yoluyla gönderilmesine izin verilmesi istenmekteydi.

Söz konusu mazbatada meclis üyeleri problemleri dile getirerek yardım talep etmekteydi. Avrupa kıtasında olan Hıristiyan devletlerdeki birkaç aydır ortaya

çıkan isyanlar gün geçtikçe alevlenerek her tarafa yayılmıştı. Özellikle İtalya' da, Avusturya memleketinden sayılan, Macaristan, Sırp, Hırvat, Dalmaçya eyaletlerinde de halk çeşitli fesatlar çıkarmaya kalkıyordu. Hatta Bosna ve Hersek sancaklarında oturan bütün reaya ile de açıkça haberleşmeye başlanmıştı. Birkaç aydan beri, Avusturya topraklarında yaşayan Hırvatlar ile Osmanlı topraklarındaki Hırvatlar haberleşiyor ve yardımlaşarak Osmanlı reayasının kışkırtılmasıyla bir isyan çıkarılması, böylece Bosna-Hersek sancaklarındaki bütün ehl-i İslamı yağma ve onlara karşı düşmanca davranılacağı konusunda planların yapıldığına ilişkin haberler alınmaktaydı. Bunun gerçekliğini öğrenmek için casuslar gönderilmiş, incelemelerinde söz konusu grubun Osmanlı Hırvatlarıyla haberleştiği doğrulanmıştı. Daha detaylı bilgi alabilmek için hudut bölgelerine (Galamuc ve Ehlune) özel görevliler gönderildiğinde, Hırvatların haberleşme ve görüşmelerini bizzat öğrenmişlerdi. Bir isyan olması durumunda Müslümanların can ve başla savaşacakları ancak, askeri araç-gereçleri olmadığı, kalelerdeki barutun da az olduğu, bunun için gerekli araç-gereç eksikliğinin giderilmesi önerilmektedir. Ayrıca, askeri güç de yeterli değildi. Bir alay piyade askeri, iki bin başı bozuk nefer, iki bölük topçu askeri ve bazı kalelerde redif topçu

askeri vardı. Bu yeterli değildi. Bu yüzden bir bölük topçu askerinin Bosna' da görevlendirilmesi gerekiyordu. Ayrıca, mühimmat cephane ve barut gönderilmeliydi.

Yukarıda içeriğini verdiğimiz mazbata dışında, ondan birkaç gün sonra Bosna Eyalet Meclisi üyelerinin mühürlerinin yer aldığı başka bir mazbatada da yazılı olduğu gibi Avrupa' da ortaya çıkan ihtilalin gün geçtikçe büyüdüğü anlaşılmıştı. Şöyle ki Bosna Eyaletine civar olan Avusturya Devleti 'nde sınır bölgelerde yaşayan halk ile Sırp, Hırvat ve Dalmaçya eyaletlerinde olan Slav halk, bazı Hırvatlar başlı başına olmak ve kendilerinden bir Slav krallığı kurmak istemekteydi. Sırp, Bulgar, Bosna Eyaleti reayasını da kendi taraflarına çekmek, Belgrad'ı krallıklarına merkez yapmak konusunda ittifak yaptıklarını gazeteler aracılığıyla ilan etmişlerdir. Hatta, Bosna'da oturan reayanın akıllarını çelmek için gazeteler göndermişlerdir. Bunlar tercüme edildiğinde onlara nasıl yardım edecekleri, kendileriyle ittifak etmeleri konularında bilgi verildiği anlaşılmaktaydı. Bosna Eyaleti'nin etrafı iki tarafı Hırvat, bir tarafı Karadağ diğer tarafı da Sırlar ile çevriliydi. Asker ve mühimmat gönderilmesi gerektiğinde zorlukla karşılaşılabilecekti. Çünkü, Rumeli'ye tek bağlantısı Yenipazar üzerinden olan yoldu ve yarım saat mesafedeydi. Bu

durumda hemen yardım zor olabilecekti, Bosna'da olan ehl-i İslam'ın da dayanma ve karşılık vermesi mümkündü. Bunlar yüzünden daha önce istenen asker ve askeri malzemenin olağlar çıkmadan biran önce Bosna'ya gönderilmesi için izin çıkması istenmişti.

Mostar köprüsü

Zagreb'de yayınlanan 27 Mayıs Cumartesi günü tarihini taşıyan Novine adlı gazetede Bosna'ya dair olaylarla ilgili bilgiler tercüme edildiğinde görülmektedir ki Bosna' daki reayanın akli karıştırılmaya çalışılmaktadır. Gazetede yazdığına göre; Dalmaçya halkı Hırvatlarla beraber olmak istiyordu. Bosna reyası ile kardeşliklerini kuvvetlendirmek gerektiğini düşünüyorlardı. Onların Bosna'nın tarım ürünleri ve hayvanlarına, Bosna reyasının da onların tuz,"şarap, zeytinine muhtaç olduğu fikrindeydiler. Bir bayrak altında

olmalarını, ticaret yolunu açmalarının yararlı olacağını gazetede açıklıyorlardı.

Yukarıda söz edilen yazışmalardan anlaşıldığına göre, Bosna Eyaleti oldukça kıskırılmaktaydı. Avusturya'daki olaylar Osmanlı topraklarında yaşayan özellikle Sırp ve Hırvatları etkilemiş olup, bu etkiyi Bosna Eyaletindeki reayaya da yayarak bir isyan çıkarmayı ve kendi devletlerini kurmayı planladıkları öğrenilmektedir.

Olaylarla ilgili durum ve asker isteği Rumeli Ordusu Komutanına 07.05.1848 (3 C 64) tarihiyle çıkan bir ferman ile bildirilmişti. Ordu komutanı Mehmet Emin de görüşlerini bir yazı ile cevaplamıştı. Ona göre; Bosna Eyaleti'nin durumu nazikti.Valisi asker istemekteydi. Ancak, bölgedeki başka yerlerin savunması gerektiğinden bu isteğin yerine getirilmesi gecikmekteydi. Yunan hududu, Bulgaristan, Yenişehir, Niş gibi bölgelerde de önlemler alınması gerekebilirdi. Bütün bu durum göz önüne alındığında, iyi bir koordinasyonla tedbirler alınabilir, her şey haberleşilerek yerine getirilebilirdi. Komutan bölgede incelemeler de yaptırmakta, nerelerde askere ihtiyaç olabileceğini ve miktarını tespit etmektedir. Yapılan incelemelerde, genelde halk da özellikle Bulgaristan, Yenişehir çevrelerinde kendi işleriyle uğraşmaktadır. Ama tedbir alınması da gereklidir. Bosna,

Niş, Selanik, Yenişehir, Yanya taraflarından asker istekleri olmakta ve bu komutana bildirilmekteydi. Komutan ihtiyaç duyulduğunda asker gönderme düşüncesindeydi. çünkü Rumeli Ordusu'nun her yere asker göndermesi kendi mevkiini koruma yönünden zor durum yaratabilirdi. Ayrıca, Yunanistan kendi iç işleri ile meşguldü. Osmanlı reayasını tahrikle uğraşacak durumda değildi. Bölgelere başı bozuk askeri gönderilmesi hem gittikleri yerlerde huzursuzluğa hem de masrafa neden olacağından, bölgenin kendisinin asker düzenlemesi daha uygun olacaktı. Ancak, gerektiğinde düzenli asker gönderilmesi daha iyi bir uygulama olabilirdi. Bosna, Ordu-yu Hümayun merkezine uzak olduğundan valisince idaresi gerekir ve istendiğinde asker talebi bilgi alış verişi ile karşılanılabilirdi. Yunanistan ve Bulgaristan ordu merkezine uzak olmadığı gibi her hangi bir olay da yoktu. Rumeli Ordusu Komutanına göre; bölgenin her hangi bir yerinde uygunsuzluk hissedildiğinde sevk olunacak 10 bin kişilik askerin hazır tutulması daha uygun görünmektedir. Böyle bir kuvvetin hazır olduğunun ve üzerlerine gönderileceğinin halk tarafından bilinmesi harekete geçme fikirlerini önleyecekti. Eyalet ve sancak merkezlerinden İstanbul' a akan bilgi ve istekler titizlikle değerlendirilerek kararlar alınmaya çalışılmaktaydı.

Anlaşıldığı gibi Balkanlar'daki durum orada bulunan idareciler vasıtasıyla takip edilmekte tedbirler alınmaktadır. Avrupa'daki olaylar konusunda da görevli olan elçiler aracılığıyla bilgiler alınarak olaylar izlenmekte idi. Bu konuda özellikle Viyana elçisi Şekip Efendi neredeyse günlük raporlar yazarak İstanbul'a bildiriyordu. Örneğin, İtalya'da Avusturya ile Sardunya ve diğer İtalyalıların askeri hareketlerine dair Cenova Şehbenderi tarafından gönderilen mektup ile Viyana'nın durumuna dair Osburg gazetesi kaynaklı tercümeleri ve İtalya'da savaşın olduğu yerlerdeki tercüme odasında görevli Redhavzi tarafından yapılmış olan harita padişaha sunulmak üzere takdim edildi. Her taraftan gelen bilgilere göre Avusturyalının şu andaki durumuna ilişkin Şekip Efendi'den gelen mektup, beyanname ve müzakereler tercüme ettirilerek padişaha iletilmek üzere hazırlanmıştır 30 05.1848 - 26 C 64)23. Avusturya'nın İtalya'da giriştiği hareket askeri birliklerin durumu, başarı ve başarısızlıklar ile ilgili detaylı haberler ulaştırılıyordu

Bu arada bölgeye yakın olan Bosna valisine de bilgiler ulaşmaktaydı. Sardunya Devleti tarafında Triyeste'nin nasıl abluka edildiği, Avusturya İmparatoru'nun hükümet merkezinden nasıl ulaştığına dair biri yazma, diğeri basma iki evrak ile konu

hakkındaki bilgileri bildirmiştir. Buna göre, Triyeste halkı kuşatmaya dayanamayarak şartsız olarak Avusturya'ya teslim olmuştu. Bu arada Moburg Miloş yabancı ihtilali fırsat bilerek, bazı yerlerde ihtilaller çıkararak Sırbistan hükümetini (idaresini) ele geçirmek ve bu amaç için Viyana'dan kaçıp Skalavin tarafına gittiği konusu Belgrad tarafından Bosna müşiri Tahir Paşa'ya yazılmıştı. Bu konuda gerekenlere talimat ve tenbihatlar göndererek, Miloş'un hangi taraflarda olay çıkaracağına dikkatle takip edilmekte idi. Bu arada bazı adamlarıyla Zağra'ya geldiği ve taraftarlarını kışkırtmak niyetinde olduğu anlaşılmıştı. Sırp, Bosna ve Bulgaristan taraflarını etkilemek niyetinde olduğu anlaşılacak, başka taraftan müdahale edilmiş ve Huvat Bani tarafından Miloş ve adamları yakalanarak hapsedilmiş ve yanındaki yüklü miktardaki nakdi de almışlardı. Bu durumu 09.06.1848 (6 Rec~64) tarihli yazısıyla Bosna Eyaleti müşiri Mehmet Tahir bildirmektedir .

Yine aynı tarihli (6 Recep 64) başka bir yazısında da Mehmet Tahir şunları anlatmaktadır: Zagreb'ten etrafta bulunan yabancıların Bosna Eyaleti hakkında olan kötü düşüncelerini içeren iki gazete gelmiş Gazetelerin yapılan tercümeleri ek ile gönderilmişti. Meallerinden anlaşılacağı üzere; bunların Bosna Eyaleti hakkında suikast ve niyetleri bulunduğu her iki

gazetede yazılmıştı. Yavaş yavaş Osmanlı Devleti reayasını etkileyerek, isteklerine ulaşacakları uzak görünmemektedir. Bu yüzden gerekli mühimmat ve askerin ulaştırılması bir an önce gereklidir. Bunun dışında başka bir pusulada Triyeste tarafından 7 adet basılı kağıt da tarafından Sunulmuştu C aynı tarih ve numara). Aynı istekleri yinelemektedir.

Hırvatların bu taraflara tecavüz etmeyi düşündükleri, Bosna Eyaletinde oturan Devlet-i Aliye reayasının da onlardan yardım isteme niyetinde bulunduğu Zagreb'te basılan iki gazetede ilan edilmişti. Böyle bir saldırı ve içeride olay çıkması halinde buradaki askeri kuvvet ve mühimmat az olduğundan durum kötü olabilirdi. Daha önce istenen miktar askerin gönderilmesi hususuna izin verilmesi istenmekteydi. Durumun anlaşılabilmesi için bazı erkan-ı eyalet ile Trovnik meclisi erbabından düzenlenen bir kıta mazbata ve söylenen gazetelerin ilgili kısımları da eklenerek sunulmuştu. Amaç Müslüman halk ile reayayı birbirine düşürüp, reyanın öbür tarafa müracaat ederek yardım istemektir. Bu durum özellikle hudut bölgelerinde etkili olabilirdi. Böyle durumda yeterli askeri kuvvet olmadığından mevkinin iyi idare ve kumandası güç olacaktır.

Bosna valisi Tahir Paşa tarafından gönderilmiş yazılar, İstanbul'a ulaştığında, gerekenin yapılması konusunda toplanan Meclis-i Has-ı Vükelada okundu. Gelen yazıların içeriği yukarıda anlatıldığı gibi Avusturya ve İtalya'daki gelişmeler ve Bosna Eyaleti'nin durumu ile ilgiliydi. İçlerindeki bilgilerin çoğu İstanbul'da bilinmekte ve bazılarının asılsız haberler olduğuna inanılmaktaydı. Bosna Eyaleti'nin mevkiinin önemi eskiden beri bilindiğinden tedbirli olunmasına karar verilmiş ve bunun için önce gerekli başı bozuk askerinin yazılıp düzenlenmesine, daha sonra da iki tabur Nizamiye Askerinin gönderilmesine ilişkin Rumeli Ordusu Müşirine bilgi verilmesine dair karar alınmıştı. Avusturya'daki halk ile Bosna Hıristiyanları arasında kötü niyetli fikirlerin olduğu kesin değilse de şüphe gösterilmesi doğru bir davranıştı. Aslında her hangi bir olayın olmaması Vali'yi, eyalet ileri gelenleri kadar telaşlandırmamaktaysa da, tedbir olarak askeri gücün artırılması fikrini taşıdığı açıktı. Valinin istediği gibi bir alay Nizamiye Askeri bölge için yeterli olacaktır. Bölgede zaten iki tabur asker vardı ve iki tabur daha gönderilmesi durumunda askeri kuvvet bir alaya ulaşacaktı. Bir de oradaki tabur uzun süredir görevdedir ve fesat gruplarıyla birlikte hareket edebilirlerdi. Bu ihtimal göz önünde bulundurularak başka yerde

yerleştirilmesi daha uygun olacaktır. Bütün bu detayların görüşüldüğü meclis toplantısında sonuç olarak bazı kararlara varıldı. Buna göre, oraya gönderilecek Nizamiye Askerinin başka bir alay olması lazımdı. Önceki karar gereğince Bosna'ya iki tabur, Niş'e de iki tabur gönderilecekti. Ancak, şimdi, Bosna'nın önemi daha çok anlaşıldığından Niş'e şimdilik bir- tabur asker gönderilip, oraya gönderilecek bir tabura Rumeli Ordusundan uygun mevkiinden bir tabur da eklenerek bir alay olmak üzere Bosna'ya gönderilmesi, oradaki iki taburun geriye çekilerek başka yerde kullanılması ordu müşirine bildirilecekti. İstenen mühimmat konusu da Fethi Paşa'ya iletilmiş, düzenlenerek gönderilmesi istenmişti. Başlı bozuk askeri konusunda ise; başlı bozuk askeri istihdam olduğu surette Arnavutlardan almak gerekirse bunların istihdamında mahallince bazı mahzurlar vardı. Bunların kullanılması şu nazik vakitte pek uygun değildi. Gönderilecek bir alay Nizamiye Askeri memleketin asayışı için yeterli görünmekte ise de gerekirse onların da kullanılması valiye bırakıldığı kendisine bildirilecekte.

Osmanlı Devleti, bölgedeki durumu görevliler göndererek de takip etmekteydi. Rumeli taraflarını incelemekle görevli Yaman Efendinin gördüklerini anlattığı iki adet yazı ve jurnal özetleri Babıaliye

sunulmuştur. Vaman Efendi'nin bildirdikleri Serasker Paşa tezkeresi ile İstanbul'a bildirilmişti. Bu bilgi ve belgeler Meclis-i Vala'ya sunulmuş orada toplanan umumi mecliste görüşülmüştür. İncelemeler sonucu Yaman'ın bölgede iyi araştırma yapmış olduğu ve görüşlerine katılarak, gerekenlerin yapılmasına karar verilerek 3 1. 07 .1848 (29 Ş 64) 'de tezkere ile padişaha sunulması kararı alınmıştı. Görüşler ve evraklar 05.08.1848 (4 Ramazan 64) tarihinde bir tezkere ile Padişaha bildirilmişti.

Bilindiği gibi, yukarıda anlattığımız önlemlere rağmen, 1848 Avrupa İhtilalleri büyük gelişmelere neden olurken, bunun, iki beylik halinde yönetilen ve Romanya birliğinin kurulması için güçlü bir akımın bulunduğu Eflak-Buğdan'da etkisi görüldü. Bağımsızlık ve iki beyliği bir devlet halinde birleştirmek isteyenler ayaklandılar. Eflak voyvodası bir anayasa kabul etmek zorunda kaldı ve arkasından ülkeyi terk etti. Bundan sonra, Eflak'ta geçici hükümet kuruldu. Bu hareket Buğdan'a da sıçradı. Sınırları dibinde böyle olaylarla karşılaşmak istemeyen Rusya, Eflak ve Buğdan'a asker sevk etti. Osmanlı Devleti ile Rusya karşı karşıya kalmıştı. Ancak, sonunda iki devlet arasında 1 Mayıs 1849'da Balta Limanı Sözleşmesi imzalanarak siyasi bir kriz diplomatik yolla çözümlenmiş oldu.

Avrupa ihtilallerinin Osmanlı'ya etkisi Eflak-Buğdan olayları dışında 1848 yılı sonlarında Macaristan ve Polonya'da çıkan isyanlar sonucunda, asilerin yenilgisi üzerine bir çoğunun sınırları geçerek Osmanlı topraklarına sığınmaları üzerine ortaya çıkan "Mülteciler Sorunu" olmuştur. Bu problem de Rusya-Avusturya ve Osmanlı Devleti arasında yapılan uzun görüşmelerden sonra isteyen mültecilerin ülkelerine veya başka yerlere gitmelerine, geri kalanların Osmanlı topraklarında, Avusturya ve Rusya sınırlarından uzak yerlerde yerleştirilmek üzere anlaşma sağlanmıştı.

Sonuç

Osmanlı İmparatorluğu 1848 Avrupa İhtilalleri sırasında, olayların patlak verdiği ilk andan itibaren olayları takip etmeye başlamıştır. Avrupa'da görev yapan elçiler gelişmeler konusunda gün gün bilgi aktarmıştır. Özellikle Avusturya olayları yakın olması nedeniyle dikkatle takip edilmiştir. Hatta, elçiler askeri hareketleri

bile detaylarıyla anlatmışlardır. Çünkü, Osmanlı İmparatorluğu'nda Balkanlar'da yaşayan halk ile Avusturya idaresinde sınır bölgelerindeki halk birbirine yakındı ve birbirlerini kışkırtıyorlardı. Avrupa olaylarının çıkmasından sonra öncelikle Boğazlar ve Ege Denizi'ndeki adalarda askeri tedbirler alınmaya başlamış, savunmaya ilişkin gereken yerler asker ve gemi takviyesi yapılmıştır. Bu arada Balkanlarda özellikle Bosna Eyaleti, Bulgaristan, Yunanistan sınırına yakın bölgeler dikkatlice takip edilmiş, bir olay çıkmaması için gerekli tedbirler alınmıştır. Öncelikli alınan tedbirler arasında askeri savunma girişimleri gelir. Vali ve ordu yöneticileriyle yapılan haberleşmelerde idarelerindeki bölgelerin durumu, alınabilecek önlemler ve yapılacak yardımların boyutları kararlaştırılmıştır. Avusturya ve Yunanistan'dan gelebilecek kışkırtmalara dikkat edilmiştir. Özellikle Bosna'daki halkın Sırp ve Hırvatlarca etkilenmeye çalışıldığı anlaşılmaktadır. Her hangi bir olaya izin verilmemeye özen gösterilse de Sırlar arasında olaylar çıkmış Moburg Miloş'un hareketi etkili olmuştur. Diğer bölgelerde kayda değer bir olay görülmemiştir. Ancak, daha sonra Macar ve Leh mültecileri Osmanlı imparatorluğunu 1848 Avrupa isyanlarının etkilediği olaylardan en önemlisi olmuştur.

Mexhid YVEJSI

SOT ËSHTË RAMAZAN

Ditë e uruar. Muaj i bekuar. Lavdi Zotit të madhëruar!

“O ju që keni besuar, agjërimi u është bërë obligim sikurse që ishte obligim edhe i atyre që ishin para jush, kështu që të bëhëni të devotshëm.”

(Kur'an-i, 2:183)

Sot është Ramazan. Ditë e uruar. Muaj i Bekuar. Lavdi Zotit të madhëruar!

Është më se e natyrshme të lavdojmë Zotin e madhërueshëm, të falenderojmë Krijuesin, që e arrijtëm këtë ditë të uruar, këtë muaj të bekuar!

Ne që e arrijtëm këtë ditë të uruar, këtë muaj të bekuar, ne që jetojmë, ne që lëvizim, ne që ekzistojmë, jetojmë, lëvizim, ekzistojmë vetëm falë Zotit të plotfuqishëm.

Zoti i plotfuqishëm, Krijuesi ynë, e krijoj Ramazanin, këtë muaj të bekuar, për të

agjëruar. Agjërimi është obligim për besimtarët, sikur që ishte obligim edhe i atyre që ishin para nesh, që të bëhemi të devotshëm.

Ç’kuptim ka fjala i devotshëm ?

Fjala i devotshëm ka këtë kuptim:

“Ai që ka nderim e dashuri të thellë për dike a për diçka, që është besnik deri në fund...”

Kështu e shpjegon Fjalori i Shqipes së Sotme, faqe 230, botim i dytë i ripunuar, botuar nga Akademia e Shkencave e Shqipërisë, Instituti i Gjuhësisë dhe i Letërsisë, Tiranë, 2002.

Pra, nderimi, dashuria e thellë për Zotin, Krijuesin, dhe besnikëria deri në frymën e fundit ndaj Tij, për besimtarë quhet devotshmëri.

Besimtarët e devotshëm, ata ose ato që agjërojnë, e kuptojnë se agjërimi u ndihmon shumë jo vetëm në sferën shpirtërore, por u ndihmon edhe në anën fizike ose trupore dhe mendore.

Kohëve të fundit, sipas kërkimeve shkencore në Botën Perëndimore, dëshmohet se nga agjërimi ka dobi jo vetëm shëndetësore.

Në një enciklopedi amerikane, në Grolier International Encyclopedia, shkruan: “Kërkimet shkencore sugjerojnë se agjërimi mund të jetë i shëndetshëm dhe kur i kushton kujdes mund të çojë në gjendje të lartë vetëdijshmërie dhe ndjeshmërie.”

Besimtarët e devotshëm e kuptojnë, e pranojnë se agjërimi është i shëndetshëm sepse e përjetojnë, por si do ta pranojnë injorancën e tyre ateistët apo modernistët që flasin kot e mëshefën mbas shkencës, si dje ashtu edhe sot?

Besimtarët e përjetojnë agjërimin thellësisht, secili në një mënyrë të veçantë, por pothuajse të gjithë e përjetojnë në një gjendje të lartë vetë-dijshmërie dhe ndjeshmërie.

Në një mënyrë të veçantë dhe në gjendje të lartë vetëdijshmërie dhe ndjeshmërie për Zotin dhe Kosovën e përjetoj agjërimin dëshmori-shehidi Murat Mehmeti.

Murat (Qazim) Mehmeti, djaloshi 17-të vjeçar, nxënës i Shkollës së Mesme Teknike në Prishtinë, me dy gurë në dorë, pasi që brohoriti “Ejani shokë t’i lirojmë nga burgu vllaznitë tonë,” sulmon kordonin e policisë, me ç’rast plagoset me armë zjarri për vdekje; ishte agjërueshëm

kur u vra ky djalosh i guximshëm në demonstratat e para në Prishtinë, me 27 Nëntor 1968, ishte Nata e Ditës së Flamurit....Ishte dita e muajit të bekuar Ramazanit....

Ishte muaji i bekuar i Ramazanit, Janar 1998, kur Shaban Jashari i Prekazit të Drenicës, me familje e mysafirë u çuen për syfy, falën namazin e sabahut dhe ashtu agjërueshëm ia kthyen pushkën forcave policore-ushtarake serbe,që e kishin sulmuar, duke luftuar për lavdi të Zotit, për çlirimin e Kosovës...

Këta dy shembuj të veçantë, shumë frymëzues, për gjendjen e lartë të vetëdijshmërisë dhe ndjeshmërisë që sjellë agjërimi i Ramazanit, nuk duhet harruar dhe as nuk duhet lejuar që të tjerët t’i harrojnë, sepse e harrojmë vet-veten...! Harrimi i vetvetes është mohim i së Vërtetës....

Për ne, shqiptarët, është e domosdoshme njohja e vetvetes. Njohja e vetvetes është çelësi për njohjen e Zotit. Njohja e Zotit sjellë harmoni mes nesh. Zoti është Krijuesi i Harmonisë së përgjithshme në Gjithësi, në rruzullim dhe në çdo krijim.

Në çdo krijim duken shenjat e Zotit, Krijuesit. Shkencëtarët po i kushtojnë shumë kohë e mund studimit të veprave të krijimit. Njëri prej tyre, një nga pionierët

në fushën e elektricitetit, fizicienti i njohur britanik Lord Kelvin, ka deklaruar: "Konsideroj se, sa më shumë të studiohet shkenca, ajo aq më tepër na largon nga çdo gjë që është në lidhje me ateizmin."

Lidhje me ateizmin, madje të fuqishme, ende kanë shumica e intelektualëve shqiptarë. Lakmia, krenaria, serviliteti, ambicia janë disa nga faktorët, të cilët i kanë nxitur këta intelektualë që t'i vënë shulin zemrave të tyre.

Mungesa e besimit, vërja e shulit zemrave është kalbje intelektuale. Sot nuk është problem energjia bërthamore, por është zemra e njeriut thoshte Albert Ajnshtajni.

Në historinë njerëzore ka shumë dëshmi se agjërimi është i mirë. E Mira, "është gjëja më e rëndësishme që duhet të mësojmë" thotë Platoni te libri i famshëm REPUBLIKA. Në Greqinë e Vjetër, Platoni (428-348) agjëronte.

Pitagora (582-507), filozof dhe matematikan jo vetëm që agjëronte, por i këshillonte studentët e vet të agjëronin...

Në Indi, në kalendarin hindu, është muaji Shravan, ky është një muaj me domethënie të veçantë fetare, është muaj i agjërimit....

Hebrenjtë dhe të krishterët agjërojnë.

Bibla, e cila ndahet në Besëlidhjen e Vjetër dhe Besëlidhjen e Re, urdhëron agjërimit. Në Bibël, në Librin e Levitikut, ku shkruhet për formimin e një populli të shenjtë, është ky urdhër: "Ky ligj le të jetë për ju i pandryshueshëm: agjëroni e mos bëni asnjë punë...Ligj i përhershëm. (Bibla, Levitiku,16:29-31.)

Në Besëlidhjen e Re, në Ungjillin sipas Mateut, shënohet Mësimi mbi Agjërimit, ku ndër të tjera thuhet: " Edhe kur të agjëroni, mos u mërrolni porsishtiracakët...." (Ungjilli sipas Mateut,6:16)

Shembull i agjërimit mbeti Jezui (Hazreti Isai (a.s.), i cili agjëroi 40-të ditë e net, sipas Ungjillit.....

Sot është Ramazan, muaj'i agjërimit, pranvera e besimit! Besimi është shëndet, gjallëri, jetë me kuptim. Ateizmi është sëmundje, plogështi, vdekje, asgjësim...!

Aty ku është besimi, aty është dashuria. Aty ku është ateizmi, aty është urrejtja. Besimi është lulja më e bukur hyjnore, është çfaqja më e lartë e vlerës njerëzore...

Sot është Ramazan, ditë e uruar, muaj'i bekuar. Besimtarë, kudo që jeni, në Kosovë, Çamëri, Shqipëri, urime, gëzuar!

"Müftü seçimi" senaryolarına yanıt

Ozan Ahmetoğlu

Kathimerini gazetesine göre Dışişleri Bakanlığı 'Trakya'da müftü seçimi' konusunu değerlendiriyor. Yüksek tirajlı ulusal Kathimerini gazetesinin 19 Haziran tarihli sayısında yayımlanan habere göre 'Yunanistan dışişleri bakanlığı müftülerin tayin yerine, seçimle işbaşına gelme' konusunu ele alıp değerlendiriyor. Gazetenin haberinde müftü seçimi konusunun 'Ankara'nın eski talebi' olduğunu belirtiliyor ve Türkiye Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Ruhban Okulu konusyla bağlantılı olarak müftülük meselesiyle ilgili açıklamalarını hatırlatılıyor.

Kathimerini gazetesi dışişleri bakanlığı kaynaklarına dayandığı haberinde bakanlıkta hazırlanan plana göre müftülerin yargı yetkilerinden arındırılacağı, şer'i yetkilerin müftülerden alınacağı ve bu şekilde 'müftü seçimi'ne gidileceği ifade ediliyor. Aynı habere göre; sözkonusu kararın, Türkiye'yi rahatsız edebileceği ancak öte yandan şer'i yetkilerin uygulanmasına sempati ile bakmayan Avrupa Birliği'nde memnuniyet yaratacağı kaydediliyor. Dışişlerinde

hazırlandığı öne sürülen plana göre ilan edilecek müftü seçimine, seçim hakkına sahip olan tüm Müslümanların (kadın – erkek) katılabileceği ve seçimlerin hukuk adamlarının gözetiminde ve bazı kurallar çerçevesinde yapılacağı da belirtildi. Ayrıca sözkonusu müftü seçiminin geçerlilik kazanması için kayıtlı Müslüman seçmenlerin yüzde 60'ının seçime katılması şartı da getirilecek. Diplomatik kaynaklar benzer uygulamanın bazı Balkan ülkelerinde yüzde 40 katılım oranıyla yapıldığını hatırlatıyor.

Kathimerini gazetesinin haberi, Türkiye Devlet Bakanı ve Başmüzakereci Egemen Bağış'ın, Heybeliada Ruhban Okulu ile Batı Trakya'daki Türklerin eğitim ve din özgürlüğü konuları arasında bağlantı kurmasının hatırlatılmasıyla son buluyor.

Müftüler Ne Diyor?

Konuyla ilgili olarak Türk azınlığın dini liderlerinin görüşlerine başvurduk. Batı Trakya Türk Azınlığı Danışma Kurulu Başkanı ve İskeçe Müftüsü Ahmet Mete ile Gümülcine Müftüsü İbrahim Şerif'le, müftülük seçimi konusundaki görüşlerini sorduk.

Ahmet METE (Batı Trakya Türk Azınlığı Danışma Kurulu Başkanı – İskeçe Seçilmiş Müftüsü):

“Tabii öncelikle müftü seçimiyle ilgili meselenin değerlendirilmeye alınmasını olumlu buluyorum. Yeter ki azınlığımızın talebi yerine gelsin. Fakat ben bize fayda getirecek bir şey olduğuna inanmıyorum. Devletin bizi düşünerek bir karar verdiğine inanmıyorum. Çünkü burada yine bir ard niyet var. Müftünün ve müftülüğün içi boşaltılacak ondan sonra seçim yapılacak. Yetkisi olmayan, iş yapamayan bir müftü kukla bir müftü olacaktır. Sağ gösterilerek, sol vurulacağına inanıyorum. Azınlık yine sıkıntılar içinde kalacaktır. Bana sorarlarsa müftünün yargı yetkisi, kadılık yetkisi hiç tartışılmadan seçim yapılabilir. Diğer şartlara bir diyeceğim yok. Onlar olabilir. Müftünün yetkileri elinden alındığı zaman yapılacak bir seçim, acaba işe yarar mı? tabii bu yetkiler iptal edilince o zaman gerçek anlamda bir seçim de yapılır mı, o da başka bir mesele. Kadılık yetkileri alınır ve seçim yapılırsa o müftünün ne faydası olur. Kime ve nasıl faydası olur? Peki bu müftünün ne yetkileri olacak. onu da bilmek gerekmez mi? ben yine burada bir oyunun olduğuna inanıyorum. Yani Yunanistan’ı bu konuda samimi bulmuyorum. Eğer samimi olsaydı, bu işi ilk önce çözüme kavuşturur ondan sonra müftülerle oturur diğer konuları da konuşurdu. Gelin bakalım bu meseleleri nasıl çözüme kavuştururuz derdi. Eğer yanlış bir şeyler varsa onlar da mutlaka orta yol bulunabilirdi. İlk önce yetkileri

kaldırılmalı, sonra seçim yapalım demek yanlıştır. Tabii tüm bunlar yapılırken, düşünülürken yine bize yani azınlığa sorulmuyor. Yine azınlığın görüşü alınmıyor. Hıristiyanların, Müslümanlar hakkında verdiği kararlarla karşı karşıyayız. İslam’ı bilen, bu meseleleri bilen birçok insanımız var burada. Bu toplumun din adamı da, avukatı da, doktoru da, gazetecisi de, danışma kurulu da, yüksek tahsilliler derneği de var, herşeyi var. Hadi Danışma Kurulu’nu beğenmiyorlar, istemiyorlar. Yüksek Tahsilliler Derneği var, diğer derneklerimiz var. hiç kimseye danışmadan yine bir dayatmayla karşılaşacağız gibi geliyor bana. Umarım yanılıyorum. Kafalarına estiği gibi müftülüğü böyle yapacağız, şöyle yapacağız demeleri, üstelik de azınlığa sormadan bunda karar kılınması hiç doğru bir şey değildir. Peki şer’i yetkiler kaldırıldığı zaman, şer’i yetkileri gerektirecek uygulamalarda ne yapılacak? Müftüler cevap veremeyecek, devlet cevap veremeyecek. Halk bazı arayışların içine girecek. O zaman ne olacak? bunun çalışması yapıldı mı veya yapılıyor mu? Artık Yunanistan’ın Atina’daki olayları de gözönüne alarak, acilen müftülük sorununa çözüm bulması gerektiğine inanıyorum. Çözüm bulunmadığı takdirde oradaki Müslümanların sıkıntılarının buraya da yansıtılacağına ben eminim. Onun için

Yunanistan artık bu sorunu çözmek için güzel düşünmeli. Ama diyalog olmadan, olmaz. Buradaki azınlığın Müslüman olduğunu akıldan çıkarmadan yapılmalıdır bu. Bu meseleleri biraz da bu topluma sorsun, bu topluma yönelsin, korkmasın.”

İbrahim ŞERİF (Gümülcine Seçilmiş Müftüsü):

“Son günlerde Türkiye Başbakanı sayın Erdoğan’ın Heybeliada Papaz Okulu’nun açılmasıyla ilgili sorulara yanıt verirken Batı Trakya’daki müftülük meselesine atıfta bulunduğunu hatırlatmak istiyorum. Bilindiği üzere Yunan Sevr anlaşması var. ona varmadan önce 1913 yılında Yunanistan ile Osmanlı arasında yapılan bir Atina Antlaşması var. Bu antlaşmada müftünün nasıl seçileceği çok ayrıntılı bir şekilde yazıyor. Hatta burada seçilen müftünün İstanbul’da şeyhülislama bildirilmesi ve bu şekilde göreve başlaması öngörüliyordu. Yunanistan 1920 yılında çıkardığı 2345 sayılı yasayla bu anlaşmayı onaylıyor. Yani bu yasayla 1913 anlaşmasının uygulanması için yasa çıkartılıyor. 1923 yılı geldiğinde Lozan antlaşması imzalanıyor. Bu antlaşmayla İstanbul Rumları İstanbul’da, Batı Trakya Türkleri de burada kalıyor. Lozan’da da bizimle ilgili birçok hüküm oluyor tabii. Fakat yıllar içinde tüm bu sıraladığım anlaşmalar farklı biçimde ve istenildiği

gibi yorumlanıyor. Örneğin Yunanistan bize azınlık olarak değil, azınlıklar olarak bakıyor. Dini bir azınlıksınız diyor ama öte yandan bizi etnik gruplara bölerek parçalara ayırıyor. Öte yandan 70 – 80 seneden beri okullarımızda Türkçe okutuyorsunuz. Yani çelişkilerle dolu bir uygulama. Müftülük konusuna da geldiğimizde benzer şeyler göreceğiz. Yani ‘biz tayin edersek yargı yetkisi olacak’ diyorsunuz, ama ‘siz seçerseniz yargı yetkisi olamaz, Avrupa’da iki hukuk olamaz’ diyorsunuz. Biz tayin edelim yargı yetkisi olsun, siz seçerseniz yargı yetkilerini iptal ederiz diyorsunuz. Peki siz tayin ettiğiniz zaman Avrupa’da iki hukuk uygulanmış olmuyor mu? Yani birileri her iki durumda da karlı çıkıyor. Eğer müftünün şer’i yetkileri sorunsa bugün de sorun olması gerekir. ‘Hayır şimdi sorun değil, ama seçimle müftü belirlenirse sorun olur’ gibi bir anlayış var. Bu doğru bir yaklaşım değil. Öte yandan İngiltere’de Müslümanlar için şer’i mahkemeler kuruluyor. Orada bu nasıl kabul ediliyor da, Yunanistan’da kabul edilmiyor. Eğer insan haklarından bahsediyorsak, bırakın Müslümanlar kendi dini işlerini istedikleri gibi yapsınlar. Azınlığın milli kimliği yasak, dernekleri hala yasak ve resmi değil. müftülükler, vakıflar sorunlu. Ama burada azınlıktan müftülük meselesinde de taviz isteniyor. Hem de İnsan Hakları Mahkemesi’nin kararları olmasına rağmen.

Şimdi de dini özerkliğimizi temsil eden haklardan da vazgeçmemiz isteniyor. Hem de vazgeçmek için bize baskı yapılıyor. Yetkilerden vazgeçin boş bir müftülük alın deniyor. Bundan vazgeçtiği zaman azınlık kendi hakkından vazgeçmiş olacak. Dini yönden baktığımız ve Peygamberimizi örnek aldığımız zaman göreceğiz ki Peygamberimiz Hz. Muhammet Akabe biatlarında insanlarla biatlaşmıştır. Yani insanlar o dönemin şartlarında gidip kendisine oy kullanmışlardır. Akabe denilen yerde erkeklerin elini sıkmıştır. Kadınlarla da biatlaşmıştır. Onların da oyunu kabul etmiştir. O günün şartlarında Peygamberimize biat etmişlerdir yani bir anlamda o günü şartlarında seçmişlerdir. Şimdi Batı Trakya'ya geldiğimiz zaman şunu göreceğiz. İslam'a göre Cuma namazı erkeklere farzdır. Kadınlara ve çocuklara farz değildir. Belirli bir yaşı vardır. Cuma namazına giden kişiler, aile fertleri, aile reisleri biat etmişlerdir, müftülerini seçmişlerdir. Devletin bunu kabul etmesi lazımdır. Madem ki Müslümanlardan bahsediyoruz bunun örneği Peygamberimizde de böyledir. Peygamberimizin de şer'i yetkileri vardı. 1913'te kabul edilen anlaşma olmasaydı. O günün şartlarında o günün insanları 'Burada Müslümanlar rahat yaşayamıyor, İstanbul Rumlarıyla, Batı Trakya Müslümanları da mübadele edilsin' diyebilirmiydi? Çünkü o günün şartlarında

Yunanistan bu anlaşmayı kabul ediyor. 'Müslüman ülkelerde müftüler seçimle işbaşına gelmiyor' deniyor. Dikkat ederseniz 'Müslüman azınlık' denmiyor, 'Müslüman ülke' deniyor. Biz Hıristiyan bir ülkede Müslüman – Türk azınlıkız. Müslüman ülkelerdeki Hıristiyan azınlığın dini lideri tayinle belirlenmiyor ki. Örneğin İstanbul'da patriğin belirlenmesinde bir sorun yok. Türkiye içinde kaç tane metropolit ve papaz var. Bunların belirlenmesine karışılmıyor. Bu Suriye'de de, Ürdün'de de, Mısır'da da böyle. Hatta Türkiye'de Türk vatandaşı olmayanlar bile gelip patrik seçiminde söz sahibi oluyor. düşünün ki Bulgaristan'dan veya Türkiye'den birileri gelsin ve buradaki müftü seçiminde söz sahibi olsun. Kaldı ki Balkanlarda da birçok yerde müftüler seçimle işbaşına geliyor. İnsanımız özgürce dini liderini seçemiyor. Birçok kişi var devletin tayin ettiği müftüyü tanımadığı için nikahını müftülüklerde yapmıyor. Bu, manevi bir baskı değildir? Bunun elbette ki sorumluları vardır. Azınlık özgürce müftüsünü seçmeli, kimse buna karışmamalıdır. Devletlerin yasaları var. Müftünün yapacağı yanlışlar, devletin mahkemelerinde tartışma konusu olabilir. Ama dini vicdan konusuna müdahale edilmemesi gerekir.”

Haber Kaynağı:

GÜNDEM

*Farsalon (Çatalca), Yunanistan'da bir
Bektaşî Tekkesi (Fotoğraf; Neval Konuk)*

www.muslimanarnavutluk.com

"Müslüman Arnavutluk'un Sesi Muştu" hiçbir ticari gaye gütmey ve sadece elektronik ortamda yayımlanır. Yayımlanan yazıların müellifleri tarafından saklı tutulan hakları dikkate alınmak kaydıyla tüm yazı ve sair materyal iktibas edilebilir.